

Jerzy Hickiewicz, Politechnika Opolska, Opole
Piotr Rataj, Uniwersytet Opolski, Opole

IGNACY MOŚCICKI (1867-1946) W 150 ROCZNICĘ URODZIN

IGNACY MOŚCICKI (1867-1946) IN THE 150TH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH

Streszczenie: Artykuł przybliża elektrotechniczną działalność Ignacego Mościckiego, wybitnego naukowca, technika, a później prezydenta II RP. Podkreślono w nim wszechstronność, jako cechę którą się szczególnie wyróżniał. Działal on bowiem na wszystkich polach działalności technicznej, od wynalazcy, badacza, poprzez konstruktora, technologa wreszcie organizatora produkcji i działacza biznesowego, pomimo nie posiadania dyplomu ukończenia szkoły wyższej. Wynalazł on wydajną metodę pozyskiwania azotu z powietrza przy użyciu elektryczności i skonstruował aparaturę elektryczną służącą do tego celu. W jej skład wchodziły bezkonkurencyjne w owym czasie kondensatory wysokiego napięcia, zwane „Kondensatorami Mościckiego”, których był konstruktorem. Założył także fabrykę kwasu azotowego, którą skutecznie obronił przed konkurencją. Podkreślono wielki sukces, który osiągnął w Szwajcarii, a z którego owoców dobrowolnie zrezygnował, przenosząc się do Polski, motywowany dziś chyba już niespotykanym patriotyzmem. Przedstawiono ponadto krótko jego działalność społeczną, uczelnianą i przemysłową.

Abstract: The article brings nearer the activity in electrotechnology of Ignacy Mościcki, an outstanding scientist, technician and later on the president of the Second Republic of Poland. His versatility was emphasized as his special distinctive feature. He acted in all the fields of technical activity, from an inventor, researcher through a designer, technologist and finally a production organizer and business activist in spite of the fact that he did not have a university degree. He invented an efficient method for gaining nitrogen from air with use of electricity and he constructed an electric apparatus for this purpose. It consisted of unbeatable, at that time, high voltage condensers called „Mościcki condensers” that he was a designer. He also founded a nitric acid factory which he had successfully defended against competition. His great success in Switzerland was emphasized, but he resigned from its fruits voluntarily and moved to Poland motivated by patriotism probably unusual today. Moreover, his social, university and industry activities were briefly presented.

Słowa kluczowe: biogram, kondensatory, Ignacy Mościcki, historia elektrotechniki

Keywords: biography, capacitors, Ignacy Mościcki, history of electrotechnics

1. Wprowadzenie

W 2017 r. przypada 150 rocznica urodzin Ignacego Mościckiego. Minał zatem dostatecznie duży okres czasu, aby ocenić jego działalność naukowo-techniczną. Jest on znany głównie z powodu pełnienia urzędu Prezydenta RP (którym był najdłużej w polskiej historii, bo przez ponad 12 lat). W opracowaniu ograniczono się jednak do przedstawienia jego działalności w dziedzinie techniki, głównie w dziedzinie elektrotechniki. Jest to działalność Mościckiego, która zasługuje na uznanie, a nawet może być wzorem do naśladowania. Z perspektywy czasu u współczesnych oddala się świadomość warunków pracy naukowo-badawczej w czasach, kiedy komputerów jeszcze nie było. Rozwijająca się dziś komputeryzacja ułatwia taką pracę. Widać zatem wyraźnie, w jak trudnych realiach Mościcki dokonywał tak niezwykłych dokonań. Były to

realia trudne nie tylko z tej perspektywy, ale także i panującej wówczas sytuacji politycznej.

2. Związki rodzinne

Ignacy Mościcki urodził się 1 grudnia 1867 r. (a więc niecałe trzy lata po zakończeniu powstania styczniowego) w Mierzanowie na ziemi płockiej jako syn Faustyna i Stefanii z Bojanowskich. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej o dużych tradycjach patriotycznych i niepodległościowych. Jego dziadek Walentyn walczył w powstaniu listopadowym, a ojciec dowodził oddziałem powstańców w powstaniu styczniowym, w którym walczyli również jego stryjowie Kazimierz oraz Jan. Ojciec Ignacego Mościckiego po powstaniu, a następnie emigracji w Dreźnie i więzieniu w Cytadeli Warszawskiej powrócił do Mierzanowa, gdzie pracował jako dzierżawca; w roku 1878 przeniósł się do

Skierbieszowa k. Zamościa, gdzie również pracował jako dzierżawca rolny.

Fot. 1. Ignacy Mościcki w czasie studiów

3. Młodość

Młody Ignacy uczęszczał do gimnazjum w Płocku, a następnie do szkoły realnej Bałbińskiego w Warszawie, którą ukończył w 1885 r. W latach 1886-91 studiował na Wydziale Chemicznym Politechniki w Rydze. Patriotyczne wychowanie, które odebrał w domu, nie pozwoliło mu na obojętność wobec sprawy polskiej. Na studiach w Rydze rozpoczął działalność konspiracyjną, najpierw w Związku Młodzieży Polskiej „Zet”, a potem związał się z socjalistycznym II Proletariatem. W 1891 r., jeszcze przed obroną pracy dyplomowej u prof. Karla Bischoffa, udał się do Warszawy, gdzie zajął się przygotowaniem materiałów wybuchowych do zamachu bombowego na generał-gubernatora Iosifa Hurkę, bezwzględного rusyfikatora. W 1892 ożenił się z działaczką socjalistyczną, swoją kuzynką Michaliną z Czyżewskich i zamieszkał na stałe w Warszawie. Był zagrożony aresztowaniem, ponieważ policja carska wpadła na trop spiskowców. Zmyliwszy jej czujność, Mościcki zdołał uciec z żoną w lipcu 1892 r. do Prus Wschodnich, skąd przez Berlin i Rotterdam udał się do Londynu. Nie mógł więc wrócić do Rygi w celu obrony już napisanej pracy dyplomowej, która dałaby mu tytuł inżyniera.

4. W Londynie i Fryburgu

Przebywając w Londynie przeżywał najtrudniejszy okres swego życia. Przez pięć lat nie mogąc dostać pracy jako chemik, chwycił się

różnych fizycznych prac, również zecerki w polskiej socjalistycznej drukarni „Przedświt”. By nie stracić kontaktów z nauką, uczęszczał do biblioteki *Patent Library* i na kursy chemicznego laboratorium *Technical College Finsbury*. W 1894 r. w redakcji „Przedświtu” poznał w Londynie Józefa Piłsudskiego, który po pięcioletnim zesłaniu na Syberii potajemnie przebywał krótko w Londynie.

Fot. 2. Mościcki (pierwszy od lewej) w Londynie wśród innych polskich działaczy socjalistycznych (w środku Piłsudski).

W roku 1897 nastąpił szczęśliwy zwrot w życiu Mościckiego. Uniwersytet w szwajcarskim Fryburgu powierzył zorganizowanie Katedry Fizyki na Uniwersytecie w Fryburgu profesorowi Józefowi Wierusz-Kowalskiemu, uczniowi sławnego Wilhelma Konrada Roentgena. Na skutek starań polonii londyńskiej Mościcki został w 1897 r. asystentem prof. Józefa Wierusza-Kowalskiego. We Fryburgu, w 30 roku życia zapisał się na wydział fizyko-matematyczny, z pasją studiując fizykę i matematykę. Pierwsze jego zadanie w pracy asystenckiej polegało na przygotowaniu demonstracyjnych pokazów do wykładów fizyki.

Pokazy, które przygotowywał były tak efektowne, że przyciągały na wykłady studentów z różnych wydziałów, nawet z teologicznego. Następnie prowadził już samodzielnie ćwiczenia laboratoryjne z kolejnych działów fizyki, aż doszedł do elektrofizyki, przy której pozostał już do końca asystentury. Ćwiczenia, które prowadził nabrały tak wielkiego rozgłosu, że brali w nich udział również przyjezdni słuchacze, niekiedy już ze stopniami doktorskimi, dla pogłębienia swej wiedzy z elektrofizyki.

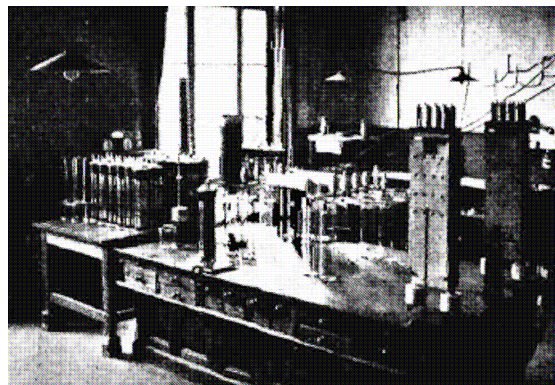
Fot. 3. W laboratorium prof. Wierusza-Kowalskiego w Fryburgu

5. Wynalazki

Te studia i prace pozwoliły mu na zajęcie się w 1901 r. aktualnym wtedy problemem pozyskiwania związków azotu z atmosfery. W owym czasie nawozy azotowe, które mocno przyspieszyły rozwój rolnictwa, pozyskiwano głównie z coraz droższej, bo wyczerpującej się, importowanej saletry chilijskiej. Kuszące były ogromne ilości azotu w atmosferze, z których nie umiano praktycznie skorzystać. Zjawisko utleniania się azotu z powietrza w trakcie wyładowań elektrycznych było już znane, nie było jednak sposobu zwiększenia jego wydajności.

Mościcki, widząc ogromną gospodarczą wagę tego zagadnienia, postanowił zająć się tym procesem. Eksperymentując zauważył, że zmiana częstotliwości wyładowań ma wyraźny wpływ na intensywność tego procesu. Pierwsze pomyslnie wyniki prób z utlenianiem azotu w łuku elektrycznym skłoniły go do zrezygnowania z asystentury i poświęcenia się wyłącznie temu zagadnieniu. Jego protektorzy, profesor Wierusz-Kowalski i Jan Modzelewski, późniejszy poseł polski w Szwajcarii, założyli towarzystwo *Societe de l'Acide Nitrique* spółkę z o. o., z kapitałem głównie polskim o wysokości 100.000 franków szwajcarskich dla finansowania badań. Rząd kantonalny udostępnił trzy laboratoria uniwersyteckie. W wyniku dalszych prac Mościcki wykazał, że dla uzyskania technicznie opłacalnej ilości produktu z jednej kWh należy utleniać azot atmosferyczny w szybkozmiennym łuku elektrycznym, wywołanym napięciem 50 kV o częstotliwości 10 kHz. Wymagało to zbudowania przemysłowych generatorów dużej mocy wysokiego napięcia o wysokiej frekwencji. Do budowy

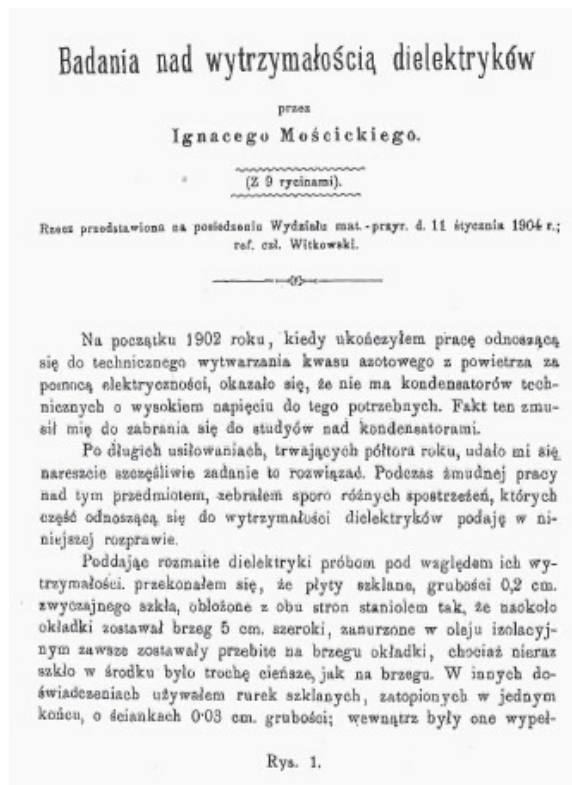
takich generatorów potrzebne były baterie kondensatorów.

Fot. 4. Laboratorium kondensatorów Mościckiego we Fryburgu

Wówczas jednak na świecie jeszcze nie istniały kondensatory wytrzymujące tak duże napięcia przez długi okres eksploatacji. Brak było nawet podstaw teoretycznych do ich skonstruowania. Mościcki podjął dokładne studia nad dielektrykami w celu wyboru najkorzystniejszego materiału do budowy kondensatora. Badał ich wytrzymałość na przebicie, określił straty dielektryczne. Podjął też badania nad wyborem kształtu kondensatora zapewniającego najkorzystniejszy, równomierny rozkład pola elektrycznego, zapobiegający powstawaniu wyładowań elektrycznych. W ówczesnym stanie techniki projekty wymagały od konstruktora dużej intuicji. Nie istniała jeszcze komputerowa technika badań symulacyjnych rozkładu pól. Poprawność zaprojektowanej konstrukcji sprawdzić można było jedynie przez wykonanie kosztownych modeli fizycznych.

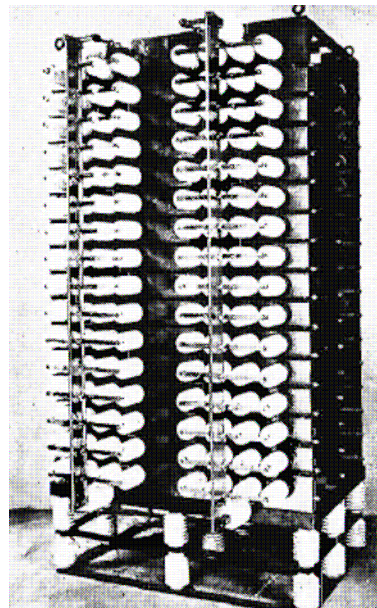
Wyniki swoich oryginalnych prac opublikował w 1904 roku w sprawozdaniach Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. W efekcie tych badań opracował oryginalną konstrukcję kondensatora w postaci szklanej rury, zwanego kondensatorem Mościckiego. Te szklane kondensatory wysokiego napięcia, o dobrych również warunkach chłodzenia, przez ćwierć wieku były bezkonkurencyjne. Talent konstruktorski Mościckiego podkreśla fakt, iż opracowane przez niego konstrukcje kondensatorów cechowały się dużą niezawodnością, choć nie były poddane wieloletnim badaniom trwałościowym z uwagi na potrzebę szybkiego rozpoczęcia produkcji, z której przychody zwróciłyby koszty inwestycji.

Fot. 5. Pierwsza strona rozprawy Mościckiego w Sprawozdaniach PAU

6. Działalność przemysłowa

Dla przemysłowej produkcji baterii na napięcia od 12 do 35 kV, powstała we Fryburgu wytwórnia kondensatorów *Societe Generale des Condensateurs Electriques, Fribourg*. Mościcki sprawdził się również jako technolog, opracował bowiem dla tej fabryki cały proces technologiczny wytwarzania kondensatorów, jak również zaprojektował aparaturę technologiczną niezbędną do produkcji kondensatorów. Mościcki ze sprzedaży wyników swoich badań, patentów (a uzyskał ich kilkadziesiąt) i licencji był w stanie pokryć wydatki poniesione na badania, pensje pomocniczych pracowników i zawiązką zwrócić wkłady finansowe członkom Towarzystwa *Societe de l'Acide Nitrique*. Jak widać, okazał się również zręcznym przedsiębiorcą. Potrafił zadbać o sprawy finansowe swojego przedsiębiorstwa, stając się w efekcie jego właścicielem.

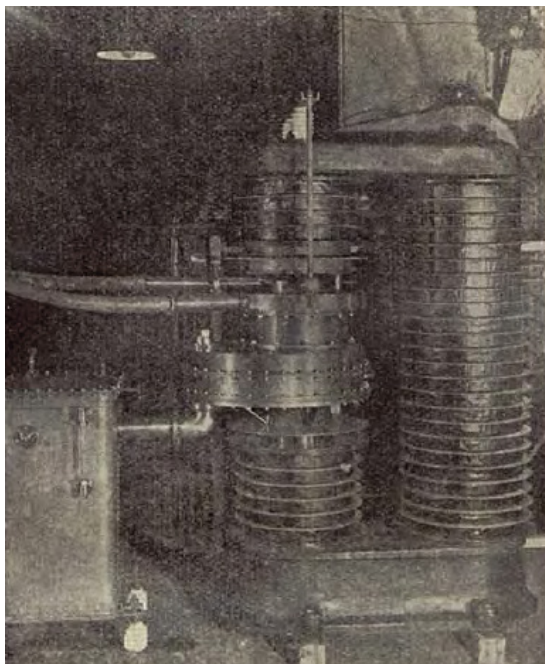
Fot. 6. Bateria kondensatorów Mościckiego zamontowana na wieży Eiffla

Jednocześnie Mościcki umiejętnie rozpropagował swój produkt. Kondensatory wytwarzane w fabryce cieszyły się dużym powodzeniem i oprócz swego podstawowego zastosowania do utleniania azotu były stosowane do: zabezpieczania linii elektrycznych przed wyładowaniami atmosferycznymi, poprawy współczynnika mocy, umożliwienia pracy silnikom 3-fazowym zasilanym z sieci 1-fazowych, a także do zastosowania w dużych stacjach radiotelegraficznych, m.in. w ówczesnie największej zamontowanej na wieży Eiffla (bateria 0,8 F, 110 kV). Wszystkie te zastosowania zostały opracowane przez Mościckiego, lub wdrożone z jego udziałem. Po rozwiązaniu problemu z wytwarzaniem kondensatorów WN powstała w Fryburgu modelowa instalacja do produkcji kwasu azotowego o mocy 25 kW, a w 1904 roku w Verey o mocy 75 kW. Mościcki opracował również oryginalną metodę absorpcji uzyskiwanych tlenków azotu w wieżach okresowo zalewanych cieczą absorbującą.

7. Wynalazek Birkelanda i nowa metoda Mościckiego

Kiedy wszystkie problemy techniczne zostały już opanowane, a fabryka w Verey zaczęła rozwijać intensywną produkcję, przyszła wiadomość że prof. Kristian Birkeland z Norwegii (siedmiokrotnie nominowany do Nagrody Nobla), opracował nową, lepszą metodę syntezy tlenków azotu, a ponadto koszty jego instalacji wytwórczych są mniejsze. Mościcki

jednak nie poddał się i wynalazł nową metodę, przewyższającą osiągi Norwega. Oryginalność nowej metody Mościckiego polegała na wykorzystaniu zjawiska wirującego pola magnetycznego. Opracował elektryczny piec, w którym pod wpływem wirującego pola magnetycznego powstawał wirujący łuk elektryczny.

Fot. 7. Wygląd zewnętrzny ulepszono pieca

Piec ten opiniował Albert Einstein, bo wykorzystanie w owym czasie zjawiska wirującego pola magnetycznego do chemicznego procesu było czymś zupełnie oryginalnym. Wtedy wielkie szwajcarskie towarzystwo *Aluminium Industrie A. G. Neuhausen* zaproponowało Mościckiemu by ulepszył także sposób otrzymywania produktu finalnego. Opracował więc nowy typ wież absorpcyjnych umożliwiający otrzymywanie stężonego kwasu azotowego. Pomysłowe wyniki prób spowodowały podpisanie bardzo korzystnej dla Mościckiego umowy na zbudowanie w Chippis (dolina Rodanu) pierwszej fabryki kwasu azotowego o mocy 2500 KM, która rozpoczęła produkcję w 1910 r. Następnie otrzymał zlecenie na zaprojektowanie 10-krotnie większej fabryki. Dbając o interes narodowy, Mościcki wraz z grupą polskich współpracowników założył w Szwajcarii Towarzystwo dla Eksploatacji Przypadających Polsce Patentów. Miało ono czynić to bezpłatnie, gdyż Mościcki sprzedając patenty wyłączał z licencji ziemie polskie, żeby nie ograniczać możliwości wykorzystania swoich

wynalazków w Polsce po odzyskaniu przez nią niepodległości.

8. Lwów

15-letni okres pracy w Szwajcarii należał do najbardziej znaczących w jego życiu. Stał się znanym, zamożnym uczonym-wynalazcą o wielkim autorytecie naukowym i miał w Szwajcarii znakomite warunki do dalszych badań. Jednak, gdy w 1912 r. Szkoła Politechniczna we Lwowie zwróciła się do niego z propozycją objęcia katedry elektrochemii technicznej i chemii fizycznej, od razu z tytułem prof. zwyczajnego (mimo formalnego braku jakiegokolwiek stopnia naukowego) Mościcki zgodził się na nią bez wahania, świadomy tego, że przenosząc się do Lwowa wszystko co uzyskał w Szwajcarii może bezpowrotnie stracić. Zdawał sobie sprawę jak bezwzględna potrafi być konkurencja. Uważał jednak, że potrzeba kształcenia inżynierów dla przyszłej Polski, w jedynej w owym czasie polskojęzycznej uczelni technicznej, jest sprawą nadrzędną.

Fot. 8. Ignacy Mościcki jako profesor Politechniki Lwowskiej

W Szkole Politechnicznej we Lwowie zorganizował laboratorium, wyposażone w aparaturę darowaną przez władze fryburskiego kantonu i przywiezioną w kilku wagonach (kilkanaście ton aparatów i maszyn) ze Szwajcarii na swój koszt. W Politechnice Lwowskiej wykładał technologię chemiczną, elektrochemię techniczną i na Oddziale Elektrotechnicznym Wydziału

Mechanicznego elementy techniki wysokich napięć. W latach 1915-17 był dziekanem Wydziału Chemicznego. We Lwowie opracował m.in. projekt fabryki stężonego kwasu azotowego, zasilanej przez 10 godzin w nocy z dużej elektrowni wodnej oraz projekt wielkiej fabryki azotanu amonu (sztuczny nawóz).

Już w 1916 r., a więc w trudnych warunkach I wojny światowej, utworzył z przedstawicielami przemysłu gazowo-naftowego spółkę „Metan”, pełniącą funkcję instytutu badawczego. Rozwiązał wtedy problem oczyszczania ropy zanieczyszczonej przez wdzierającą się do jej podziemnych pól solankę, tworzącą z ropą emulsję, którą jako bezużyteczną wylewano do rzek, powodując ich zanieczyszczenie i duże straty cennej ropy. W 1922 r. „Metan” przekształcił się w Chemiczny Instytut Badawczy z siedzibą w Warszawie.

9. Fabryka w Chorzowie

Na prośbę rządu RP zaopiekował się w 1922 r. rządową fabryką sztucznych nawozów w Chorzowie. Jako pełnomocnik Rządu RP zażądał od niemieckiej dykcji przekazania fabryki administracji polskiej. Niemieccy inżynierowie i technicy uchylili się od tego. Jej 200-osobowy niemiecki personel techniczny unieruchomił fabrykę, zdemontował część aparatury i wyjechał wraz z całą dokumentacją techniczną. Na miejscu pozostali robotnicy Ślązacy w liczbie ok. 3000 ludzi, którzy powynajdowali ukryte części aparatury, umożliwiając rozruch fabryki, a dzięki ich uwadze uniknięto też sabotaży, które zdarzyły się na początku. Korzystając z pomocy swoich asystentów, których przywiózł ze Lwowa, Mościcki nie tylko uruchomił zakłady, ale wprowadził szereg udoskonaleń technicznych, uruchomił nowe działy i zainstalował wydajniejsze piece karbidowe, powodując wzrost produkcji. Po uruchomieniu fabryki Niemcy wystąpili z roszczeniami własnościowymi. Po długotrwałym procesie w międzynarodowym trybunale w Hadze, sprawę wygrał profesor Mościcki. Jak widać, okazał się również zdolnym prawnikiem. Chorzowskimi Azotami kierował do końca 1925 r.

10. Warszawa i prezydentura

W czerwcu 1925 r. prof. Mościcki został wybrany na rektora Politechniki Lwowskiej, nie objął jednak tej funkcji, gdyż jesienią tego roku przyjął wakujące stanowisko kierownika Kate-

dry Elektrochemii Technicznej na Politechnice Warszawskiej. Od 1 października 1925 r. był więc profesorem dwóch uczelni. Nie trwało to jednak długo, gdyż po wydarzeniach przewrotu majowego 1 VI 1926 r. został powołany na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej. Zrezygnował wówczas z pracy w Politechnice Lwowskiej przyjmując godność jej profesora honorowego. Powołanie prof. Mościckiego na prezydenta było niepowetowaną stratą dla nauki polskiej. Miał teraz niewiele czasu na zajmowanie się nauką, choć zdołał jeszcze wynaleźć urządzenie do wytwarzania zjonizowanego powietrza. Opierając się na swoich wypróbowanych współpracownikach z Eugeniuszem Kwiatkowskim na czele i wykorzystując swoje bogate doświadczenie, dbał jednak o rozwój nowoczesnego przemysłu. Z jego inicjatywy powstał m.in. w latach 1927-1930 wielki kombinat azotowy w Mościcach niedaleko Tarnowa, w tamtym czasie jeden z najnowocześniejszych na świecie.

Fot. 9. Prezydent Mościcki prezentuje swoje urządzenie do wytwarzania zjonizowanego powietrza, 1934 r.

11. Towarzystwa naukowo-techniczne, doktoraty honorowe

Mościcki był członkiem wielu towarzystw naukowych, m.in. Polskiej Akademii Umiejętności, członkiem-założycielem (1920) i członkiem honorowym (1932) Akademii Nauk Technicznych, Tow. Naukowego Warszawskiego, Polskiego Tow. Naukowego we Lwowie, prezesem Polskiego Tow. Chemicznego.

Był delegatem do Państwowej Rady Elektrycznej w Warszawie.

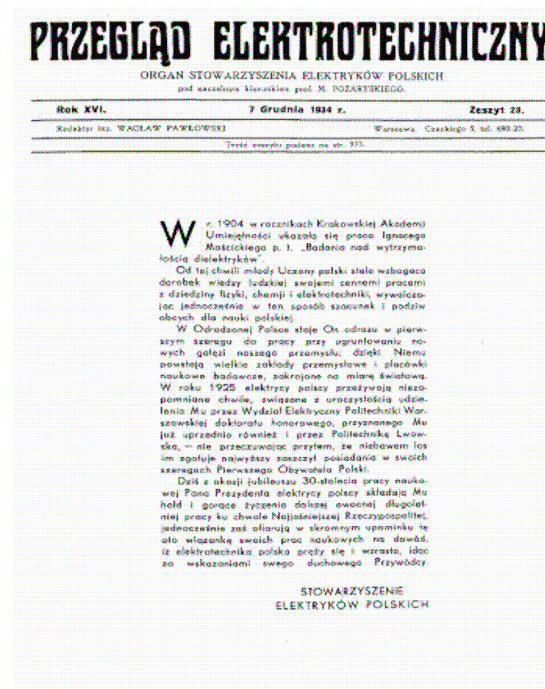
Otrzymał godność doktora honoris causa Politechniki Lwowskiej (1921), Warszawskiej: Wydz. Elektrycznego (1925) (głównie za osiągnięcia w dziedzinie elektrochemii i kondensatorów WN) i Wydz. Chemicznego (1926), AG w Krakowie, uniwersytetów we Fryburgu, Strasburgu, Paryżu i Tartu (Dorpat), Warszawie i Wilnie. Został odznaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Wielkim i Komandorskim z Gwiazdą Orderu Polonia Restituta i bardzo licznymi odznaczeniami zagranicznymi. Był autorem kilkunastu fundamentalnych prac oraz ponad 40 patentów.

Fot. 10. Prezydent Mościcki na VI Walnym Zjeździe SEP w Krakowie, 1934 r.

12. Członek SEP

Mościcki należał on do grona pierwszych członków założonej w 1908 r. Sekcji elektrotechnicznej przy Lwowskim Towarzystwie Politechnicznym, która w 1919 r. przekształciła się w Lwowskie Koło Stowarzyszenia Elektryków Polskich (SEP). Jako prezydent Mościcki podtrzymywał swój kontakt z SEP. Osobiście brał udział w Walnych Zgromadzeniach SEP w latach 1930, 1933 i 1934. W 1930 r. została mu nadana godność członka honorowego SEP. W 1934 r. z okazji 30-letniego jubileuszu pracy naukowej prof. Mościckiego został wydany obszerny, jubileuszowy zeszyt numer 23 „Przeglądu Elektrotechnicznego” czasopisma naukowo-technicznego, organu SEP, w którym zaprezentowano jego osiągnięcia na polu elektrotechniki.

Fot. 11. Pierwsza strona specjalnego numeru „Przeglądu Elektrotechnicznego”

13. Druga wojna światowa, powrót do Szwajcarii i śmierć

Dnia 17 września 1939 r. opuścił kraj i został internowany w Rumunii. 30 IX 1939 roku, w wieku 72 lat, przekazał urząd prezydenta Władysławowi Raczkiewiczowi, zachowując ciągłość prawną polskich władz państwowych i jako osoba prywatna wyjechał do Fryburga. Tym razem jego sytuacja materialna w Szwajcarii nie była tak dobra, jak w czasie poprzedniego pobytu w tym kraju. Nie zatrudniono go na Uniwersytecie w Fryburgu, którego był doktorem honorowym. Ze względu na sytuację finansową w 1941 r. przeniósł się do Genewy, aby pracując w Laboratorium Chemicznym Hydro-Nitro zarobić na utrzymanie. W 1942 r. musiał zaprzestać pracy ze względu na zły stan zdrowia i utrzymywał się ze skromnej renty z polskiego przedstawicielstwa w Szwajcarii.

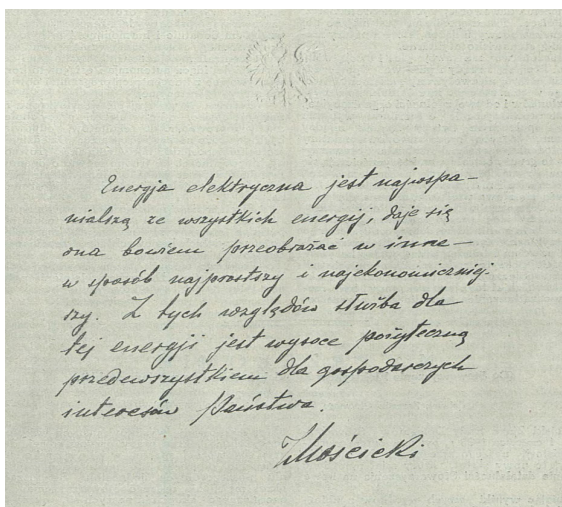
Był dwukrotnie żonaty. Pierwszy raz z Michaliną z Czyżewskich, (ślub 1892, zm. w 1932 r.), z którą miał czworo dzieci: Michała (1894-1961) i Józefa (1898-1955) – dyplomatów, Helenę (1897-1962), z męża Zawisłocką i Franciszka inż. chemika (1899-1927). Drugi raz z Marią z Dobrzańskich (ślub 1933, zm. 1979).

Ignacy Mościcki zmarł 2 października 1946 r. w Versoix. W 1993 r. prochy jego i żony zosta-

ły sprowadzone do Polski i złożone: jego w krypcie Katedry Św. Jana w Warszawie, a żony na Cmentarzu Powązkowskim (wbrew ich woli, by spoczywali razem).

14. Podsumowanie

Ignacy Mościcki to osobowość wielowątkowa. Gdyby jednak postawić pytanie, czy był on chemikiem czy elektrykiem, trudno byłoby o jednoznaczną odpowiedź. Jako elektrotechnik miał on osiągnięcia zarówno naukowo-badawcze, jak i techniczne. Dzięki nim zapisał się trwale w historii światowej elektrotechniki i takim właśnie elektrycy powinni go pamiętać.

Fot. 12. Dedykacja prezydenta Mościckiego dla SEP na II Walnym Zjeździe w Warszawie w 1930 r. – „Energja elektryczna jest najwspanialszą ze wszystkich energii, daje się ona bowiem przeobrażać w inne – w sposób najprostszy i najekonomiczniejszy. Z tych względów służba dla tej energii jest wysoce pożyteczną przedewszystkiem dla gospodarczych interesów Państwa. Mościcki”

Literatura

- [1]. Drewnowski K. : „O zastosowaniu kondensatorów Mościckiego w elektrotechnice”, Czasopismo Techniczne, 1907, nr 8 i 10.
- [2]. Drewnowski K.: „O wytwarzaniu kwasu azotowego z powietrza sposobem Mościckiego”, Czasopismo Techniczne, 1911, nr 7.
- [3]. Drewnowski K. i inni: „Prof. dr Ignacy Mościcki. Życie i działalność na polu nauki i techniki”, Warszawa 1934.
- [4]. Drewnowski K.: „Prace Ignacego Mościckiego z zakresu techniki wysokich napięć w świetle poglądów ówczesnych i obecnych”, Przegląd Elektrotechniczny, 1934, nr 23.
- [5]. Drozdowski M.: „Ignacy Mościcki, Prezydent RP – Autobiografia, wstęp przypisy oraz wybór

wywiadów i deklaracji publicznych”, Wrocław, 1993.

- [6]. Hajdukiewicz L.: Mościcki Ignacy (1867-1946), [w:] Polski Słownik Biograficzny, T. XXII, Wrocław 1977, str. 143-148.
- [7]. Kasperowicz K.: „Studien über die Festigkeit von Dielektrika“, Fryburg, 1904.
- [8]. Kwiatkowski E.: „Wyciąg pracy prof. I. Mościckiego”, Przegląd Elektrotechniczny, 1934, nr 23.
- [9]. Kubiawski J., Jakubowska A.: Mościcki Ignacy (1867-1946) [w:] Słownik biograficzny techników polskich, z. 1, Warszawa, 1989, str. 95-97.
- [10]. Lichočka H.: „Ignacy Mościcki (1867-1946): inżynier i wynalazca”, Warszaw, 2006.
- [11]. Modzelewski J.: „Wspomnienia z pobytu pana prezydenta Ignacego Mościckiego we Fryburgu Szwajcarskim w latach 1900 do 1913”, Przegląd Elektrotechniczny, 1934, nr 23.
- [12]. Mościcki I.: „Badania nad wytrzymałością dielektryków”, [w:] Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodniczego Akademii Umiejętności, Seria III, T. 4, dział A, Kraków, 1904.
- [13]. Siciński Z., „Wkład Politechniki Lwowskiej w Polską Elektrotechnikę”, Wrocław, 1991.
- [14]. Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie, T. 1, 1921, z. 2, str. 251-252.
- [15]. Śródka A.: „Uczeni polscy XIX-XX stulecia”, T. III, M-R, Warszawa, 1997.
- [16]. Wybranowski R.: “Etude sur la charge des condensateurs”, Fryburg, 1904.

Autorzy

Jerzy Hickiewicz
 Prof. Politechniki Opolskiej
 j.hickiewicz@po.opole.pl
 Tel. kom. 661 936 512,
 Piotr Rataj
 Uniwersytet Opolski
 mgr historii
 piotr.rataj33@wp.pl